

LEVÉLTÁRI KÖZLEMÉNYEK

Kilencvenötödik évfolyam

EURÓPA ÉS A HABSBURGOK

MAGYAR NEMZETI
LEVÉLTÁR

E SZÁMUNK SZERZŐI

Dominkovits Péter PhD, történész, főlevéltáros, címzetes igazgató, Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Vármegye Soproni Levéltára; **Fuchs György** kutató, Családfa Kft.; **Hegedűs István** levéltáros, igazgató, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára; **H. Németh István** PhD, történész, főlevéltáros, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára; **Kárbín Ákos** PhD, tudományos főmunkatárs, Veritas Történetkutató Intézet és Levéltár; **Katona Csaba** történész, kommunikációs referens, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára; **Keresztes Veronika** levéltáros, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára; **Kocsev Bence** gyűjteményi munkatárs, Habsburg Ottó Alapítvány; **Lökkös Mónika** levéltári főrestaurátor, csoportvezető, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára; **Miklós Dániel**, PhD, történész, levéltáros, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára; **Molnár András** főlevéltáros, igazgatóhelyettes, címzetes igazgató, Magyar Nemzeti Levéltár Zala Vármegyei Levéltára; **Ordasi Ágnes** PhD, történész, levéltáros, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára; **Paulusz Richárd**, bölcsész, Százhalombatta; **Rácz Balázs Viktor** tudományos segédmunkatárs, HUN-REN Történettudományi Intézet, egyetemi tanársegéd, Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar; **Sajben-Csonka Laura** levéltár-pedagógus, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára; **Schlett András** PhD, habilitált egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem; **Somorjai Ádám** OSB, bencés szerzetes, egyháztörténeti kutató, Pannonhalmi Főapátság; **Suslik Ádám** PhD, történész, főlevéltáros, Habsburg Ottó Alapítvány; **Szabó Attila András** főlevéltáros, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára; **Szabó Csaba** PhD, történész, főlevéltáros, főigazgató, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára; **Szatucsek Zoltán** főlevéltáros, igazgató, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára; **Záros Zsolt Béla** levéltári informatikus, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára; **Závoczki Adrienn** főlevéltáros, osztályvezető, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára; **Wencz Balázs** PhD, főlevéltáros, igazgató, Magyar Nemzeti Levéltár Komárom-Esztergom Vármegyei Levéltára

Angol fordítás: Miklós Dániel

LEVÉLTÁRI KÖZLEMÉNYEK

KILENCVENÖTÖDIK ÉVFOLYAM
2024

Budapest, 2025

LEVÉLTÁRI KÖZLEMÉNYEK

Archival Publications Revue
des Archives

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára
Közleményei

Journal of the National Archives of Hungary
Revue des Archives Nationales de Hongrie

Kilencvenötödik évfolyam

Főszerkesztő
Szabó Csaba

Szerkesztőség
Fiziker Róbert (felelős szerkesztő),
Kovács Szabolcs, Kulcsár Krisztina, Miklós Dániel

Szerkesztőbizottság
Czetz Balázs, Mikó Zsuzsanna,
Németh László Sándor, Ö. Kovács József, Rácz György

Székhely (postacím):
1014 Budapest, Bécsi kapu tér 2–4.
(1250 Budapest, Pf. 3.)

mnl.gov.hu/mnl/ol/leveltari_kozlmenyek
Email: lk@mnl.gov.hu

A borítóképhez felhasznált fotó:
Ferenc József Habsburg Ottóval, családi fotó (1915. k.)
HU-MNL-OL-P 240-1.-a-681.

HU ISSN 0024–1512
A kiadásért felel a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója
A borítót tervezte: Nagy Attila
Műszaki szerkesztő: Máté István
Nyomdai kivitelezés: OOK-Press Kft., Veszprém
Felelős vezető: Szathmáry Attila
Megjelent 20,5 (B/5) ív terjedelemben

TARTALOM

Európa és a Habsburgok

Kárbin Ákos: Ferenc József politikai játszmái a 20. század elején. Avagy miként politizált az államfő?	9
Suslik Ádám: A Habsburg uralkodócsalád védelme és az ellenük tervezett merényletek 1884–1915 között	31
Paulusz Richárd: Az Interparlamentáris Unió 1921. évi stockholmi konferenciájának történetéhez	45
Miklós Dániel: Habsburg Ottó és az októbrista magyar emigráció	67
Kocsev Bence: Európai értékek, politikai realitások. Habsburg Ottó az európai integráció szolgálatában	85

Levéltár

Lökkös Mónika: Tanulmányút az Észak-Rajna-Vesztfáliai Levéltárban	107
Sajben-Csonka Laura: Pedagógus-továbbképzések a Magyar Nemzeti Levéltárban	117
Szatucsek Zoltán – Záros Zsolt – Hegedűs István: A második világháborús hadifoglyok és internáltak újbóli „hazatérése”	125
Závoczki Adrienn: Beszámoló a Klebelsberg Kuno-ösztöndíj keretében megvalósult római kutatóútról	135
Gert Schneider: Ideje cselekedni (Fordította: Szabó Attila András)	143

Műhely

Molnár András: Zala vármegye levéltárnokai 1790–1890	161
Fuchs György: Kommunista merényletterv Horthy Miklós és Bethlen István ellen, avagy hogyan csináljunk egy családi perpatvarból nemzetközi kommunista kémbotrányt?	189
Hegedűs István: Földosztás a horizonton. Megyei földhivatalok havi jelentéseinek összehasonlító elemzése (1945–1946)	215
Wencz Balázs: A magyar–keletnémet munkaerő-egyezmény történetéről, 1967–1983	233
Somorjay Ádám: Mindszenty hercegprímás a csehszlovákiai magyarság védelmében. II. rész. A brit külügyminisztérium levéltári anyaga alapján, 1945–1948	247

Irodalom

Rác Balázs Viktor: Fejedelmi életrajzok, és ami mögöttük van... (Oborni Teréz: Erdély fejedelmei. Budapest–Kolozsvár, 2023)	275
Ordasi Ágnes: Egy szomszédos politikai színpad és csatatér (Varga Szabolcs – Sokcsevits Dénes: A horvát szábor története. Budapest, 2022)	278

Keresztes Veronika: A nyitrai püspökség forrásai (Codex Diplomaticus Episcopatus Nitriensis. Tomus I. Eds. Richard Marsina – Jozef Meliš. Nitriae, 2021)	282
Szabó Csaba: Kőből és lélekből (Premontreiek 100 éve Gödöllőn. Rend- és iskolatörténeti tanulmányok. Szerk. Czeglédy Noémi és Kara Anna. Gödöllő, 2024)	288
Katona Csaba: Magyarország, 1945. április–december (A szovjet elhárítás hálójában. A Szövetséges Ellenőrző Bizottság ismeretlen dokumentumai. Szerk. Baráth Magdolna. Budapest–Pécs, 2024)	298
Schlett András: Mélyfúrások a Zöld Gyűrű hátsó udvarában (Az agrárium útkeresése Közép-Európában a két világháború között. Szerk. Estók János. Budapest, 2024)	300
Dominkovits Péter: A hazai romakutatás új eredménye (Cigánysors. A cigányság történeti múltja és jelene. V. kötet. Szerk. Márfi Attila. Budapest–Pécs, Eisenstadt, 2024)	302
Szerkesztői utószó a következő száz év elé	307
Pro Archivio	309
In memoriam	313
Angol nyelvű összefoglalók	317

EURÓPA ÉS A HABSBURGOK

Rádiózás családi körben. Lequeitio, 1928
Forrás: Fortepan/Habsburg Ottó Alapítvány